

Ikke typisk norsk å være

Caroline Teinum Gilje

carolinetei@vl.no

22 310 418

Nordmenn og svensker skårer akkurat like lavt på selvgodhet, kommer det frem i en fersk undersøkelse. – Høstens skyts om norsk nasjonalisme burde heller rettes mot Danmark, mener forsker.

Søta bror har beskyldt oss for å være både late, rasistiske og selvgode denne høsten. Først ut var journalisten Henrik Arnstad som i Dagens Nyheter gikk langt i å kalle Norge et rasistisk samfunn. Deretter ble det bråk da Aftenbladet-spaltisten Ehsan Fadakar skrev kronikken «Norge er et egoistisk land som behandler de fattigste som dyr». Nå viser imidlertid en ny undersøkelse at nordmenn ikke er så sjåvinistiske som våre naboer hevder. Faktisk er vi akkurat like lite selvgode som svenskene, ifølge en ny undersøkelse om nasjonal identitet og symboler. Det er Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) som står bak forskningen, som skal publiseres under seminaret «Religion og nasjon 1814 – 2014» på Litteraturhuset i Oslo i dag.

Stadig likere. «Ville verden bli bedre dersom folk i andre land var mer lik oss?» er blant spørsmålene som er stilt til mellom 1.000 og 1.500 nordmenn, svensker og dansker. Bare 22 prosent nordmenn svarer ja på dette. 21 prosent svensker svarer det samme.

– Debatten som har pågått viser at det er en del stereotypier og mangel på kunnskap ute og går. Vår undersøkelse viser at nasjonalismen som dominerer både i Norge og Sverige ikke er så etnisk og kulturelt orientert som mange vil ha det til, sier leder for undersøkelsen, Pål Ketil Botvar.

Søta bror og Ola Nordmann blir dessuten stadig likere i tankegang og kulturelle uttrykk, ifølge Botvar.

– De historiske forskjellene er jo der, som måten nasjonene ble bygget opp på og hvordan de ble selvstendige. Men skillene mellom oss er i ferd med å viskes ut. Norge og Sverige er de lan-

KIFO-UNDERSØKELSEN

KIFO har i 2013 gjennomført en landsrepresentativ spørreundersøkelse om nasjonal identitet og symboler i Norge, Danmark og Sverige.

Undersøkelsen er gjort gjennom gallupbyrået Norstat og dets søsterorganisasjoner i de andre skandinaviske landene.

Mellom 1.000 og 1.500 har svart.

Kilde: KIFO

Svensk kommentator sier det er typisk norsk å reagere på anklager om fremmedfiendtlighet.

Vårt Land 16.11.13

Forsker Pål Ketil Botvar i KIFO har funnet ut av nordmenn og svensker er ganske like.

dene som er likest i Europeisk målestokk.

Danske verstinger. Botvar tror nordmenn og svensker har vært like lenge, men at vi nå har blitt enda likere.

– Det har sammenheng med at vi har mer med hverandre å gjøre. Bare se på arbeidsinn-

«Debatten som har pågått viser at det er en del stereotypier og mangel på kunnskap ute og går»

Pål Ketil Botvar, KIFO-forsker

vandringen fra Sverige. Vi har også en ganske lik politisk og økonomisk utvikling i begge land. Sverige har dessuten fått sitt radikale høyreparti, som blant annet ønsker å kopiere den norske nasjonaldagsfeiringen, påpeker forskeren.

Høstens skyts burde heller rettes mot Danmark, mener Botvar, og viser til resultatene i undersøkelsen.

Tove Andersen er fra Sverige og opplever nordmenn og svensker som like selvgode. Det er i tråd med en undersøkelse KIFO har gjort om nasjonal identitet og symboler som presenteres i dag.

Foto: Caroline Teinum Gilje

– I skandinavisk sammenheng er danskene verstingene, ikke nordmenn. Der har du en litt mer sjåvinistisk orientering og en litt mer negativ form for nasjonalisme. De skårer også høyt på fremmedfrykt. Hvis du ser på det som ofte omtales som positiv nasjonalisme, eller patriotisme, som ikke har den brodden mot andre land og folk, så skårer Norge høyt på det – like høyt som svenskene.

Kunnskapsløshet. – *Hvorfor skapes dette inntrykket av at nordmenn og svensker er så forskjellige?*

– Det har vel litt med kunnskapsløshet å gjøre. Vi kjenner ikke godt nok til den svenske debatten og hva som foregår i Sverige, og tilsvarende på den siden av kjølen. Dette ble godt illustrert i diskusjonen som oppstod etter valget og regjeringsdannelsen. Svenskene oppfattet det nærmest som en revolusjon at Fremskrittspartiet kom i regjering. De sammenlikner partiet med sitt eget høyrepopulistiske parti. Men nordmenn ser ikke på Frp som så ekstremt, svarer Botvar.

Professor og forskningsleder

Jon Rogstad i Fafo er ikke overrasket over at folk i Skandinavia skårer ganske likt.

– Vi bor alle i land kjennetegnet med høy grad av tillit og en sterk velferdsstat. Trygghet og liket gjør at mange er opptatt av å bevare det som er, samtidig som oppmerksomheten omkring egalitære verdier kan gjøre at rommet for å akseptere mangfold blir ganske trangt. Sagt på en annen måte: du kan være som du vil, bare du er som oss. I akkurat denne holdningen er det kanskje ikke så stor forskjell, sier Rogstad.

selvgod

Er nordmenn selvgode?

Øystein Thorsen (37): Jeg er usikker på om jeg vil bruke begrepet selvgod, men det

er klart rikdommen gjør noe med nordmenn. Selv er jeg nordmann og har bodd 12 år i Sverige, og blir overrasket over livsstandarden i Norge: Hus til fire millioner, biler og hytte på fjellet. For meg er det ganske fremmed å leve på den måten. Det er mange som er sutrete og ikke forstår hvor bra det er her. Man klager på at det finnes bomstasjoner. Det er mange som kanskje kunne hatt godt av å se lengre enn sin egen lille sfære.

Svein Elias Gautefall (33): Ja, det tror jeg kan stemme litt. Vi har blitt styggrike fort.

Vi har blitt for fine for verden ellers. Når det da kommer fattige her og tigger føler vi oss nesten helt avkledd. Jeg har mange ting jeg kan kritisere nordmenn for. Litt selvgode er vi sikkert.

Tove Andersson (23): Jeg er selv fra Sverige, men tenker vel egentlig at nordmenn og svenske er like selvgode.

Svensker har lett for å snakke om hva de gjør bra, men da blir det en paradoksal debatt: De sitter der og er selvgode over at Sverige er så mye bedre enn Norge. Men vi er like, foruten at vi har oljepengene, da. Da synes jeg det er unødvendig å snakke om hvem som er mest selvgode.

Tayyad Chaudry (51): Ja, vi er opptatt av vårt eget. Vi har det altfor godt.

– Mediefolk og politikere er selvgode

Petter Nordgaard Lorentzen

petternl@vl.no

22 310 310

Espen Ottosen, informasjonsleder i Misjonssambandet, gikk tidligere denne måneden til hardt angrep på den norske selvgodheten i et debattinnlegg på NRK Ytring. En av fem nordmenn mener verden ville bli bedre dersom folk i andre land var mer lik oss, viser en undersøkelse fra KIFO.

Elitegodhet. – Dette tyder på at selvgodheten blant nordmenn

ikke er så veldig stor, sier han til Vårt Land.

Ottosen mener «eliten» i Norge er de fremste representantene for norsk selvgodhet.

– En del personer i media og blant politikerne, særlig på venstresiden, står for en slik tenkning. De fremhever Norge som et fantastisk land og knytter dette spesielt til at kristendommen og religion har liten betydning i samfunnet. De peker dessuten på muslimske land og argumenterer for at fundamentalistisk og gammelmotig islam

er årsaken til svakhetene i disse landene.

Den kristne samfunnsdebattanten ser imidlertid grunn til å moderere inntrykket sitt.

– Denne undersøkelsen viser at det ikke er så enkelt å snakke om norsk selvgodhet.

Lære noe av andre. Han mener vi må skille mellom hva som er bra med Norge og hva vi kan ta æren for som nordmenn. Oljerikdommen er en av flere årsaker til at Norge er et godt land å bo i.

– *Hva kan andre land lære av oss?*

– Den sosialdemokratiske tankegangen som det store flertallet av nordmenn støtter, høy tilitt i landet og ganske stor likhet. Disse verdiene skyldes også en kristen grunnholdning som fortsatt preger landet selv om Norge har blitt sterkt sekularisert de siste ti årene, sier han.

– Selv om mange innvandrere kommer fra samfunn og kulturer med svakheter, kan vi lære noe fra mange av dem om betydningen av samhold og familie.